

NEMŠKA

KRATKA PROZA

Alissa Walser

Stanovanje se spet najde

Torej, mama, ali kako naj že rečem, gospa mati, mami, Ursula ali roditeljica. Ne prestraši se, ko boš stopila sem noter. Pa vendarle ne morem preprečiti, zgrozila se boš, ko boš videla, kako hčerka, ki naj bi ji šlo enkrat bolje, živi. Saj je samo začasno. Vse samo začasno. Prihodnji teden bom spet imela delo, videla boš, potem bo šlo navzgor. Potem boš lahko znova ponosna. Da ne bova razpravljali na dolgo in široko. Delo se dobi, delo se spet zgubi. Saj delo ni nedolžnost. Prihodnji teden se selim, dve sobi, razgled, balkon, sedim na zofi in se spominjam: kar precej težko brez službe ... in ti sediš ob meni, te že slišim, nedolžnost, tu me povprašaš ... Je bilo to tudi tako hudo, narahla užaljenost zveni iz vprašanja, ker ti o tem nikdar nisem pripovedovala. In kaj odgovorim? Rada sem se je znebila. Komaj sem čakala. Končno sem se hotela rešiti te šibke točke, ki me je razlikovala od drugih žensk, te točke, pri kateri sem se počutila kot žival pred klavnico. Klanje pod krilom se je zdelo neizbežno. Hkrati je bilo povsem nemogoče, vendar zato vsak hip mogoče. Vendar, mama, moram ti povedati, da je takrat, ko si se tega avgustovskega večera 1984 s kuhinjskim nožem v roki

usedla k meni v travo, kosil jo je ameriški sosed, in pogledala na moje nazaj stegnjene roke, in videla sem, kako si se zazrla v mojo pazduho, jaz pa sem roke hitro položila na prsi, ti si pa že zaznala nekaj dlak in potem dejala kozja bradica, in ko si potem vstala in šla h gredam, odrezala solatno glavo in jo odnesla v hišo, jaz pa sem ostala zunaj, ker sem se spet enkrat postila, in ko si potem spet prišla in mi v roke položila ta tanki zavojček in knjigo, moram ti pa povedati, da je ta tanki zavojček z navodilom za uporabo prišel veliko prepozno, da se je takrat že zdavnaj zgodilo. Ali še tega še spominjaš? Ah, praviš zdaj, pred desetimi leti? Čakaj malo. Takrat smo hišo še odplačevali, v kuhinji so bili obrtniki, polagali so ploščice. Ampak zakaj nisem nič opazila, praviš. Temu sem se čudila tudi jaz. Ničesar nisi opazila, tudi tega ne, da si bila vse poletje varana. Varana? To te zanima. Še zanimivejše kot moja nedolžnost, prevara, ja! No dobro, spomni se: isto poletje, dva meseca prej. Nekje konec junija. Tik pred poletnimi počitnicami, popoldne si bila v redakciji, verjetno zato, ker imate klimatsko napravo, oči na poti, vsak dan pokliče, iz Stuttgarta, Hannovra, Kiela in se pritožuje nad vročino na cestah. Ah ti ubožček, pravim, in sporočim ti njegove pozdrave. Tvoj vrt, komajda večji od preproge v dnevni sobi, se je že razcvetel kot ognjemet: iris in vrtnice, na travi galaksije marjetic. Če je tako lepo doma, praviš, potem ni treba odpotovati. V moji glavi se izgublajo cvetovi. V šoli sedim ob deklici z dolgimi rdečimi lasmi in se počutim tuje. Dolgi rdeči lasje, te slišim reči, to je Susi. Susi že ima otroka, praviš. Dobro premisli, praviš, veliko časa nimaš več. Ah, Susi, pravim, ti bom povedal kaj o Susi. Susi se je spečala z nekim mladeničem. Z enim od tistih, ki ne obiskujejo gimnazije, ki samo postopajo naokrog in čakajo na dekleta, enim od tistih, ki jih imenuješ pokvarjenci. Kri je umila s kuhinjsko krpo in sredstvom za pomivanje posode. Potem se je samozadovoljila. Odtlej Susi govori samo še o tem. O čem? sprašuješ. O fuku, mami. Ah, praviš, to, in napraviš kretnjo, kot da bi z roko zajemala zrak. Ja, pravim, ta strašna beseda. To ostane, tudi če tega nihče noče izgovoriti. Ti ne, jaz ne, oči pa nikakor ne. In sosed? On izgovori to po angleško. Po angleško se sliši to manj strašno, vsakdo to kdaj reče. Tega dne, torek je, in jaz bi morala imeti pravzaprav pet ur pouka, ampak zadnja odpade zaradi vročine, pridem po stopnicah navzdol in skoz okno vidim soseda na naši terasi. Nikar ne reči vedno sosed, te slišim, saj je imel ime. No dobro, Mr. Wa-

terhouse. Komorni pevec Waterhouse, Vodna hiška, če sva se medve pogovarjali o njem, ampak morda boš to ime hotela kmalu izbrisati iz svojega spomina. Mr. Waterhouse pobira tulipanove liste, ki jih je junijski veter spihljal z gred, in jih spravi v žep suknjiča. Zmeraj nosi ta karirasti jopič, ki je videti kot jahalni suknjič, se spominjaš? To ti je bilo všeč. Vprašam ga, ali bo iz tulipanovih listov morda skuhal čaj. Ne, pravi, želi jih položiti v posodo na kaminsko polico in jih poškopiti z rožnim oljem. Najemnik pred njim je bil kadilec in dim se je zažrl v preproge. Enaka preproga kot pri nas, samo siva namesto zelena. Vsa hiša je enaka.

Pravzaprav, pravi Mr. Waterhouse, sta naši hiši dvojčici. Ja, pritrdim, vendar samo na zunaj. On: Od kod to vem. In jaz: Imate tudi hčerko, ki je videti tako kot jaz? Nato me pogleda in reče: Hčerko, kot si ti? Naj preverim ... ne, pravi potem, zares ne. Vesela sem, da sem zmagala. Razlog, zakaj greva potem čez k njemu: Z njim bi morala vaditi pri izgovoru neke melodije, pričakuje klic in travo mora zaliti. Vprašam, ali lahko obdržim kostim? Potem pa že slišim kamenje pod njegovimi koraki.

Tvoj rdeči kostim, mati. Kratek in brez rokavov, nekoliko temnejši kot malina, videti je tako hladen kot grmovje. Če špicam šolo ali pridem prej domov kot ti, grem zmeraj najprej k tvoji omari. V tvojih oblekah čutim, da sem odrasla. Sicer ostane tukaj vse zmeraj isto. Danes mi tvoje obleke pristajajo celo bolje kot tebi. Tudi Mr. Waterhouse je to opazil. Pravi: Žariš kot kak bonbon. Bila bi dobra pevka. Poglej, tvoje roke – kot da ne bi vedela, kakšne so moje roke – kot dve svetli debli, pravi, in to me je takrat prizadelo, danes vem, bilo je zaradi kostima – bil je ozek in na ramenih je rezal v meso, tvoje roke so bile pač ožje od mojih – Mr. Waterhouse me je gledal poln zavisti, hkrati pa tudi tako, kot da bi mi bil povsem podrejen. Takšne poglede dobiš, če si okrog štirinajst, imaš dolge lase in misliš, da ne moreš niti umreti niti se postarati. Naučite me, pravim in takoj bi rada postala pevka, medtem ko mu sledim. Tudi na njegovih terasi pripeka sonce, nasprotno pa je dnevna soba temna, vrata so odprta, Mr. Waterhouse nikdar ne zaklepa. Priznaj, da te je motilo, da so njegove sobe tako prazne. Mr. Waterhouse ni prinesel ničesar s seboj, nobenih kamnov za okensko polico, nobenih fotografij, nobenih knjig, samo keyboard in telefonsko tajnico, takšen strojček, kot je moj. Mislim, da je njegova prazna hiša v tebi zbudila instinkt krmljenja. Zmeraj sem mu morala čez

nesti pečenko, kos peciva ali skodelico zelenjave. In če oči ni bil doma, je prinesel prazne skodelice nazaj. Na kaminski polici stoji steklenica likerja z dolgim, ozkim vratom, ki si mu jo dala ti. Mr. Waterhouse mi recitira pesem.

Govori nemško, kot da bi bil otrok in vsak zlog vrtiljak. Ko poje, je odrasel. Za pevca je imel precej majhna usta. Vendar je bilo mogoče imeti občutek, da so ta usta izredno gibčna, ne zato, ker je nenehno govoril, temveč zato, ker je na veliko premikal ustnice, razvlekel jih je na eno ali drugo stran ali jih našobil naprej, da je bilo videti, kot da so iz pudinga. Prižge si cigareto. Smejo pevci kaditi? vprašam, in on pravi, pevci smejo vse. Tu so v zabavo. Peti je kot ljubiti, pravi. Blabla, odgovorim jaz. Why are you embarrassed? You are beautiful. I could kiss you without making it embarrassing.

Imam prijatelja, pravim. Koliko je star, vpraša. Petnajst, odgovorim. Potem še ne more, pravi naš Mr. Waterhouse.

Česa?

Poljubiti brez groze.

Ja, mama, zdaj se smehljaš, Thomas, praviš, to je bil pravi, zakaj nisi ostala pri Thomasu in vzela nekaj groze v zakup?

Thomas in jaz sva mesto razdelila po skrivališčih in možnostih za sedenje. Po klopcah, smetiščih, stopnicah, nenadzaorovanih vhodih, postajah podzemске železnice, neuporabnih dvigalih in javnih straniščih. Če sva se poljubljala, sva hotela biti sama. Pozimi sva stala včasih za dokolensko zaveso fotografske kabine, Thomas je s svojo pestjo držal moj kazalec in moj obraz pokril s poljubi. Majhni, hitri poljubčki kot kak kljuvajoč petelin.

Thomas pač ne govori o poljubljanju, pravim Mr. Waterhouse. Zakaj naj bi se sploh pogovarjala o tem?

Priznaj, pravi Mr. Waterhouse, you are embarrassed.

Yes, pravim.

Vidva takrat o takih stvareh sploh nista mogla govoriti, mami, za to je bila tvoja angleščina preslaba. Saj sem vama morala pogosto tolmačiti. Morda bi rada govorila o sebi in očiju, o vajinih ljubimcih. Midva z možem, bi potem rekla, sva tolerantna, tega ne vidiva tako ozko. Samo otrok ne sme ničesar zvedeti, tega ne bi razumel, vendar ti je za to manjkalo besed.

Meni ne. To je slabost višje šole, da poznaš s štirinajstimi že preveč besed. Mr. Waterhouse mi ni nikdar pripovedoval o vaju, čeprav sva bila zdaj nekakšna zaveznika, čeprav je bil on bolj tvoj rok zapadlosti kot pa moj. Če ne bi toliko govoril, bi me prav gotovo prekašal. Vendar je nenehno govoril. Šele pozneje je hipoma umolknil. Pridite, pravim, vaša trava je že čisto izsušena.

Naš Mr. Waterhouse sleče svoj jahalni jopič in ga vrže na zofo – bil je preprosto nemaren. Ko njegovo stanovanje ne bi bilo tako prazno, bi bilo vse tako razmetano kot po kakšnem vlamu. V spodnji srajci gre h kaminu in spiije požirek likerja. Podrži mi steklenico, jaz pa odkimam. Gre ven, si zavije cev za zalivanje okrog roke, jo odnese do pipe, njegova roka je snežno bela, in drži ga v višino. Preden odvije vodno pipo, roko spet spusti, cev zdrsne v travo kot mrtva kača. Ko odpre vodo, se kača hipoma spet premakne, do mojih nog. Brez skrbi, mama, tvoje čevlje, visoke črne, sem pustila ob kaminu. V gumijasti cevi šumi in klokota. Te že slišim, mama, zalivanje v opoldanski vročini, kličeš, v mojem najboljšem kostimu, tako je torej bilo, in kot da bi hotelo med tvojimi obrvmi priti ven kaj strašanskega, jih stisneš ostro skupaj. Vendar jaz stojim samo ob Waterhousu, ki vrti šobo, dokler ven ne začne pršeti voda v velikem loku, kot prah, oba naju zmoči, in najine obleke se temno prebarvajo.

Po zalivanju kaplja v vročini z listov, kot da bi nama nalahno pritrjevali. Na žalost zapusti voda manjši vzorec na tvojem kostimu, jaz pa rečem Waterhousu, da se morava preobleči. What a great pretense, še reče Waterhouse, stavek, ki ga takrat nisem razumela, in četudi bi ga razumela, ne bi vedela, kaj bo sledilo. Vse sva poskusila, mama. Notri sva sušila blago, ga s paro likala v njegovi spalnici, gladila, ravnala, drgnila s svilo. Vendar so nežni temni robovi ostali, kot da bi tvoj kostim dobil manjše razpoke. Suknjič obesiva potem na obešalnik in na okno in ga ne pogledava več. Ne vem, kako pozno bi lahko bilo.

Waterhouse je prinesel kozarec likerja. Objame me z roko. Pravzaprav tega ne bi smel storiti, pravi, storiti pa mi noče nič hudega, potem razmisli za hip in pravi, You are makin' me so hot. Kako bi ti lahko to prevedla, mami? V njegovi spalnici razen likalne deske nič drugega kot rumen, za vodo neprepusten radio. Ne verjamem, da je sploh kdaj pospravil svojo posteljo. Pomislila sem nate, mami, ko se je začel slačiti. Ne samo, ker

bi naju lahko videla iz kuhinje, tudi zato, ker bi njegovo telo bolje pristajalo tebi kot meni. Bil je visok, nekoliko debel, redkih las, imel je veliko materinih znamenj. Bil je tako nežen, da sem se ob njem počutila skorajda kot deček.

Slači si hlače, pri tem sune s komolcem kozarec z nočne omarice in pove to strašno besedo po angleško, ko liker na sivi preprogi napravi zeleno jezero, ki samo narahlo usiha. V zraku diši po poprovi meti. Waterhouse se odpravi v kopalnico in od zadaj ga vidim golega, pri polni dnevni svetlobi in v gibanju. Pogled na odraslo rit se mi je zdel nespoštljiv. Vesela, da mi je dovolil to nespoštovanje, sem se na lahko hihitala. Ko se vrne z brisačama, je tekočina prodrla že daleč v preprogo, ponovi tisto besedo, medtem ko drgne tla, in pod brisačo se naredi bela pena, madež pobarva svetlozeleno, in vse, kar na Waterhousu ni koščenege, se trese, in iz njegovih las, spredaj dolgih, zmeraj počesanih nazaj čez plešo, se razpusti pramen, pade čez obraz in sunkovito skače sem ter tja, ritmično kot pri kakem dirigentu. Ta hip se mi je zazdel nenavaden, bilo je, kot da bi sodelovala pri ritualu, s katerim bi bila sprejeta v svet odraslih. Takšni trenutki da bodo odslej sodili v moj vsakdanjik. Hipoma Waterhouse vstane, s pogledom, uperjenim še zmeraj na medtem že beli madež, vrže eno brisačo proti deski za likanje, drugo pa skrbno razgrne po postelji. Spije požirek iz vnovič napolnjenega kozarca. Potem drži mojo glavo med rokami, položi usta na moja in pusti izteči liker. Ko me spet spusti, pogoltnem. Potem hitro slečem krilo. Dotakne se mi las in tudi jaz ga pobožam po laseh. Njegovi prsti so kot čarovnikova palica, s katerimi doseže, da vse izgine. Mojo majico, srnjco, strah. Pozneje si poklicala ti, mama. Waterhouse je dvignil slušalko samo zato, ker tajnica ni bila vključena. Agentu je izdal skrivnost in čakal na odziv. Žal mi je, mama, ampak vprašala si me. Vedela sem, da si pri telefonu ti, še preden je rekel: No, Ursula. Slišala sem vsako besedo, slišala sem, kako stokaš zaradi vročine v mestu, in slišala sem, kako si ga vprašala, ali ne bi prišel na hitro na kosilo, v italijansko restavracijo. Vendar je rekel preprosto: No, Ursula, in za to sem mu bila tako hvaležna, da bi storila vse. Vključil je tajnico, potem vzel mojo roko in si jo položil na vroče čelo, "Ursula verjetno misli," je rekel, "da sedim kje zunaj na morju in sem na dopustu." Zmotila si naju, mami. Ravnokar naj bi bila postala intimna. Zares intimna. Najin Mr. Waterhouse je gledal moje prsi,

vse si je ogledal zelo natančno. Vprašala sem, ali bi lahko videl, ali sem še devica, vendar mi ni odgovoril. Vse sem pozabila, vsa ta mnenja o novih prsih: kot gumijasta čepa za šolskimi vrati, (Susi); nepovezane in zato še ne take, da bi zaslužile ime prsi (ti, ko sem te prosila za denar za modrček); sovine oči (si jih imenovala, ko sem ležala v kadi). Te sovine oči je poljubljal, mami, ko si poklicala, ležala sem pod rjuho, upala sem, da se bo kmalu vrnil in da bo vse kmalu opravljeno. Potem sva zgradila hišo iz paralelnih rok in skrčenih nog in mojega plitkega in njegovega mesnatega trebuha ter rešetko iz prstov. Dodatno moram reči, da je bila povsem zaklenjena hiša, ti in oči in vajine vgrajene omare, v katerih diši po pralnem prašku in ne vem še čem, so ostale zunaj na svetlem, medtem ko sva si med najinima glavama delila temo, kot da bi ležala v senci ne vem česa, verjetno naju dveh. Njegovih oči nisem videla, preblizu so mi bile. Čutila sem njegove trepalnice, ki jih nisem nikdar opazila, trepetale so kot metulji. Mislila sem, da me tudi ne vidi, dokler ni izrekel mojega imena. Nekoliko se je dvignil, najina hiša se je odprla, postalo je svetlo, zagledala sem tanek zavojček, ja, mama, modrega z mavrico, ravno tak zavojček, kot si mi ga stisnila v roke dva meseca pozneje. Kdo ga je kupil? Ti? On? Oči? Mr. Waterhouse se je usedel. To, kar je držal med prsti, je bilo videti kot majhen krt, ki ga je hotel spraviti v roza folijo. Opazovala sem ga in bila sproščena.

Move now, je rekel. Telefon je večkrat zazvonil. Daješ občutek dobre ženske. Tajnica se je vključila.

Potem sem vzela svojo majico in vse, kar je odčaral, je bilo spet tu. Medtem ko je Waterhouse poslušal sporočila, sem se zavila v brisačo in raziskovala suknjič. Slišala sem, kako je spet izgovoril tisto besedo, najmanj trikrat zapored, in pomislila sem na tiste pokvarjence. Samo takšne besede imajo v mislih. Ponoči jih pišejo na zidove in podhode.

Ni te še bilo iz redakcije, ko sem se vrnila, s tvojim kostimom v plastični vrečki, Vodna hiška mi je posodil obleke in naslednji dan sem mu jih vrnila. Priplazila sem se k tvoji omari, mama, vse skrbno položila vanjo, vendar si kljub temu ugotovila, da je bil kostim zanič. To se je zgodilo dva tedna pozneje, ko si Waterhousa presenetila z vstopnicama za kino. Vendar o tej katastrofi zdaj ne bom govorila.